

SMEJ SE



SLOVENŠČINA KOT MANJŠINSKI JEZIK

Učna enota za učence in dijake 11-15 let

UŽIVANCIJA NA SNEGU

2. enota

Tema: šport, smučanje

Slovnica: kalki

glagol: glagolske predpone

Avtorji:

Ana Pulko

Jana Žigon

Uredili:

Matejka Grgič

Polona Liberšar



1 UŽIVANCIJA NA MARIBORSKEM POHORJU

1.1 Odgovori na spodnja vprašanja.

1. Na kaj pomisliš, ko prebereš naslov?

2. Si že kdaj bil/bila na Mariborskem Pohorju?

3. Na zemljevidu označi, kje se nahaja Mariborsko Pohorje.



(Vir: <http://www.thomasgraz.net/glass/map-SLO.htm>)

4. Slovenija je razdeljena na posamezne regije. Kako se imenuje regija, katere glavno mesto je Maribor?

a) Na podlagi spodnjih primerov in s pomočjo portala www.fran.si razmišljaj o pomenu besede dežela, kot jo pojmuje slovenska manjšina v Italiji in kot jo pojmujejo prebivalci Slovenije. Odgovor zapiši.

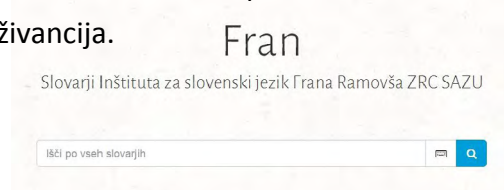
- Furlanija-Julijska krajina je ena od dvajsetih dežel, ki sestavljajo Italijo.
- Slovenija je čudovita dežela.

5. Katera avtocesta pelje do Maribora? Nalogo reši s pomočjo spleta.

6. Koliko približno traja vožnja iz Trsta / Gorice / Špetra do Mariborskega Pohorja? Nalogo reši s pomočjo spleta.



7. Pomisli, kako bi drugače izrazil/izrazila besedo uživancija? Ali si morda slišal/slišala podobne besede? V brskalniku portala www.fran.si poišči besede iz besedne družine uživancija.



8. Zapiši, katero od zgoraj zapisanih besed najpogosteje srečuješ in v katerih okoljih in okoliščinah?

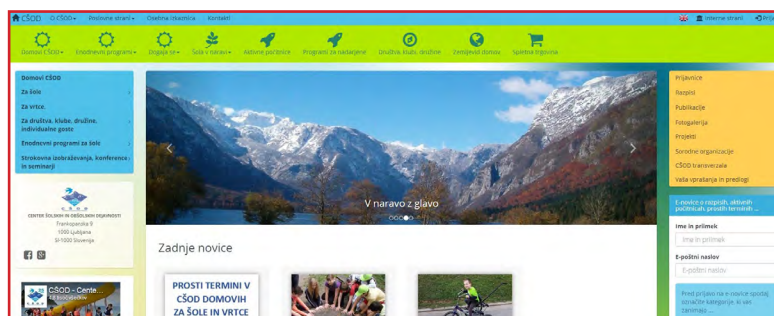
2 FRANCESCO GRE NA SNEG

2.1 Trinajstletni Francesco gre prvič na zimovanje s šolo. Zapiši, kaj naj vzame s sabo. Kako reče zimovanju Francesco, ko govori s svojim sošolcem, in kako reče zimovanju njegov oče, ki je Italijan?



Kdo organizira zimovanja za šole v Sloveniji?

<http://www.csod.si/>



Prebrskaj spletno stran <http://www.csod.si/> in zapiši, kaj še vključuje ponudba Centrov za šolske in obšolske dejavnosti.



2.2 Francesco prvič sam pripravlja vse kar potrebuje za zimovanje s šolo. Razredničarka izroči vsem učencem seznam opreme, ki jo morajo imeti s sabo. Francesco brska po omari, v kleti, na podstrešju ... Imena posameznih kosov opreme, ki jih najde, poveži s sličicami:

PRIBOR ZA OSEBNO HIGIENO

NOGAVICE

MANJŠI NAHRBTNIK ZA

POHODE

PIŽAMA

TRENIRKA

REZERVNE DOLGE HLAČE

MAJICE

ROČNA SVETILKA

DEBELEJŠI PULOVER

VETROVKA/BUNDA

ROKAVICE

ŠAL

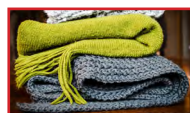
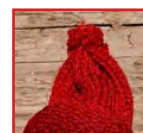
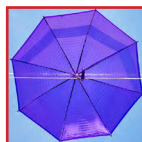
KAPA

TELOVADNI COPATI

SOBNI COPATI

MOČNEJŠI ČEVLJI ZA POHODE

DEŽNIK





Francesco ne najde vseh kosov opreme, zato prosi za pomoč še očeta, ki pa ne govori slovensko. Francescu pomagaj najti ustrezno italijansko poimenovanje za vse besede iz prejšnje strani:

vezi	
...	

»Hai preso tutto ...?« Francescov oče želi preveriti, ali so vsi kosi opreme pripravljeni. V slovenskem seznamu na desni odkljukaj tiste, ki jih našteje:

... le racchette?	
... i doposci?	
... il passamontagna?	
... il marsupio?	
... la torcia?	

POZOR!

LAŽNI PRIJATELJI!!!



RAKETA (slo)

izstrellek, ki ga potiskajo reaktivno delujoči plini; raketo so izstrelili v veselje

=> ITA: _____

RACCHETTA (ita)

a. Attrezzo usato nel gioco del tennis per colpire la palla

=> SLO: _____

b. Ciaspole

=> SLO: _____



3 PAKIRANJE KOVČKA

Francesco je skoraj pri koncu s pakiranjem. Ker res noče ničesar pozabiti, piše prijateljici Alenki, ki živi v Ljubljani in rada smuča.



Alenka se včasih rada norčuje iz Francesca. Zakaj?

JEZIK: NAVODILA ZA UPORABO

Hitra sporočila (sms-ji, whatsapp, viber, messenger ...) med prijatelji so neformalna oblika sporočanja. Pri tvorjenju takih sporočil zato običajno ne uporabljamo knjižnega jezika. Vsekakor pa moramo paziti, da nas sogovornik razume in da se mu naša sporočila ne zdiro smešna.

Pri oblikovanju sporočil se torej prilagajamo sogovorniku, pri čemer pa mora biti naše prilagajanje ustrezno in učinkovito.



Katere besede oz. besedne zveze se zdijo Alenki čudne in neobičajne?

Besede ali besedne zveze, ki jih uporablja Francesco in ki se zdijo Alenki smešne ali neobičajne, zamenjaj s takimi, ki so po tvojem mnenju bolj običajne oz. razumljive v celotnem slovenskem prostoru:

Francesco je napisal ...	Alenka bi verjetno napisala ...

Katere neverbalne znake uporabljata Francesco in Alenka? Kaj pomenijo ti znaki?

Francesco se pri pripravi kovčka ni posvetoval samo z Alenko, ampak tudi še v dvema prijateljema. Zamisli si oba dialoga glede na podatke, ki jih imaš na razpolago. Dialoga oblikuj prosto:

Dialog med Francescom in njegovim bratrancem Diegom, ki živi v Milanu in ki redno smuča v Cortini:

Ciao, _____, Franz.

_____?



Dialog med Francescom in njegovim sosedom Aljažem, ki obiskuje slovensko višjo šolo v Trstu:

Ciao, _____, Franz. _____ ? ✓✓

_____ ✓✓

_____ ✓✓

_____ ✓✓

POZOR!
KALKI

italijansko

slovensko (lokalno)

slovensko (splošno)

FARE LA VALIGIA

NAREDITI KOVČEK

PRIPRAVITI KOVČEK

FARE COLAZIONE
(faccio colazione con i biscotti)

FARE BELLA/BRUTTA FIGURA
(Martina ha fatto bella figura)

FARE SCHIFO
(la violenza mi fa schifo)

JEZIK: NAVODILA ZA UPORABO

FRAZNI GLAGOLI => KALKI

So glagoli, s katerimi tvorimo besedne zveze, ki imajo metaforičen, prenesen pomen. Takim besednim zvezam pravimo **FRAZEMI**.

Frazeme pogosto prevajamo dobesečno – pazimo torej, da natančno prevedemo vsako posamezno besedo, pri tem pa nam »uide« skupni pomen celotne besedne zveze. Takim prevodom pravimo **KALKI**.

Kalke razumejo samo tisti naši sogovorniki, ki poznajo izvirni jezik (npr. italijanščino). Zato so taki kalki sprejemljivi samo v lokalnem okolju in v neformalnih situacijah (npr. v pogovoru s prijatelji iz istega kraja).



4 NA BELE STRMINE - PO PAMETI!

Francesco se že dober teden spušča po pohorskih belih strminah. Učitelj smučanja je zelo strog: svojim učencem je zaukazal, da morajo do konca zimskih počitnic naštudirati besedilo o varnem smučanju. Natančno ga preberi.

Varno smučanje

Začela se je zimska sezona in s tem smučanje, deskanje, sankanje ter vse radosti in tegobe, ki pridejo z zimo in snegom. Na vseh smučiščih, pobeljenih z umetnim in naravnim snegom, so že pognali žičnice. Na smučarsko sezono pa so pripravljeni tudi nadzorniki smučišč in policisti, ki bodo skrbeli za red in spoštovanje pravil ter zaračunavanje kazni.

Vsako leto se na naših smučiščih poškoduje več sto smučarjev in na žalost vsako leto zabeležimo tudi kakšno smrtno žrtev. Če preletimo spletne forume, se izkaže, da se večini slovenskih uporabnikov smučišč ta zdi varna.

Vsi udeleženci zimske rekreacije, naj bodo to smučarji, deskarji, sankarji ali sprehajalci, se morajo ravnati po znakih, s katerimi so smučišča opremljena. Njihov namen je, da smučarje še pred pričetkom smučanja seznani z imeni prog, njihovo težavnostno stopnjo, točko, kjer se končajo, predvsem pa s tem, ali so proge odprte ali zaprte. Za varno smuko je zelo pomembna ustrezna oprema, ki mora biti redno servisirana, saj brez ostrih robnikov težko obvladujemo ledeno strmino, in tako težko kontroliramo hitrost ter s tem povezano zaustavljanje. Prav uporabi **čelade** pri otrocih pa je pripisati manj poškodb glave, zato je priporočljivo, da jo vedno uporabijo tudi odrasli.

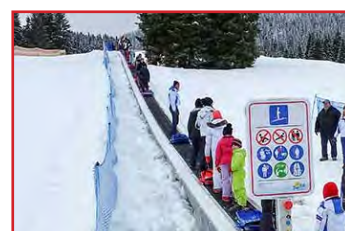
Metka Jerman Šenica, kineziologinja

Katere športne panoge / rekreacijske dejavnosti na smučiščih so omenjene v besedilu?

Kaj je žičnica?

Pomen: _____

Katere druge vlečne naprave uporabljamo na smučiščih? Poimenuj spodnje sličice:





V besedilu *Varno smučanje* so nekatere besede podčrtane.

Za katero besedno vrsto gre? _____

Opazuj, kako so besede sestavljene:

___ + _____ ___ + _____ se ___ + _____ ___ + _____

Kaj se zgodi, če glagolom spremeniš predpono (prvi del besede) ali jo celo izbrišeš?

Z glagoli v desni škatli in predponami v levi tvori nove besede:

na-	iz-	od-	gnati	kazati
pod-	v-	pri-	leteti	pisati

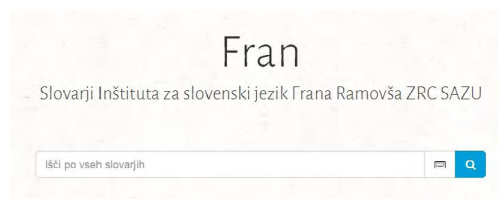
Zgled: *na+pisati = napisati*

_____ + _____ = _____	_____ + _____ = _____
_____ + _____ = _____	_____ + _____ = _____
_____ + _____ = _____	_____ + _____ = _____
_____ + _____ = _____	_____ + _____ = _____
_____ + _____ = _____	_____ + _____ = _____
_____ + _____ = _____	_____ + _____ = _____
_____ + _____ = _____	_____ + _____ = _____
_____ + _____ = _____	_____ + _____ = _____

Zdaj pa preveri, ali vse zgornje kombinacije dejansko obstajajo v slovenskem jeziku.

Pomagaj si s spletno platformo www.fran.si.

Vsak glagol, ki si ga preveril/preverila, smiselno uporabi v povedi.



Lahko navedenim glagolom (gnati, kazati, leteti, pisati) dodaš še druge predpone, ki jih ni v zgornji škatli? V dvojicah izpisanim glagolom dodajte čim več možnih predpon. Za vsak glagol sestavite miselni vzorec. Dvojica z največ predponami zmagaja.



Pomen nekaterih glagolov se spremeni, kadar mu dodamo predpono. Preveri v www.fran.si, kako se spremeni glagol -pisati.

Glagole izpiši in jim dopiši italijansko ustreznico.

5 PONOVI TEV

Namesto običajnega spisa ...

Spodaj je opis smučišča in Pohorja (<http://www.visitpohorje.si/smucisce-in-proge/> z dne 1.4.2017). Preberi besedilo in podčrtaj najzanimivejše ali najpomembnejše informacije, s katerimi lahko prepričaš profesorje, da prihodnje leto za zimovanje izberejo prav to smučišče.

Pohorje je nizka gorska veriga na severu Slovenije, ki je gosto porasla z gozdovi. Na vzhodu ga obdaja drugo največje mesto v Sloveniji, mesto Maribor, Dravograd na zahodu in Slovenske Konjice na jugu. Razprostira se na površini 1000 km² južno od reke Drave. Gosto gozdnato območje nima izrazito vidnih vrhov. Najvišji vrh se imenuje Črni vrh. Geološko je Pohorje del srednje vzhodnih Alp. Čez stoletja je Pohorje ohranilo svojo nedotaknjeno naravno lepoto. Njegovi gozdovi, nekoč znani po skratih in drugih pravljicnih bitjih je fenomenalen kraj za smučanje, sprostitvev in uživanje v naravi, športu in zabavi.



Smučišče Mariborsko Pohorje je največji smučarski center v Sloveniji in se nahaja južno od me-sta Maribor, na področju Mariborskega in Areškega Pohorja. Uživate lahko na več kot 40 km smučarskih prog, primernih za smučanje vseh težavnostnih stopenj. Na smučišču obratujejo ena gondola, tri dvosedežnice, ena štirisedežnica in ena šest-sedežnica. Smučišče ima tudi najdaljše osvetljeno smučišče v Evropi. Njegovih 10 km je primernih za smučarje začetnike kot tudi zahtevne smučarje in deskarje na snegu. Smučišče je znano po vsem svetu, saj gostuje tekmovanje v ženskem smučanju za svetovni pokal, imenovano Zlata lisica.



Napiši besedilo (80-100 besed), ki ga boste učenci/dijaki izročili profesorjem, da jih prepričate, naj prihodnje leto za šolsko zimovanje izberejo Pohorje. Pomagaj si z besedilom in s spletom.
